

Osnutek kompromisnega predloga sprememb Družinskega zakonika

1. Spremeni se tretji člen in sicer tako, da se glasi:

»1) Zakonska zveza je življenjska skupnost ženske in moškega, katere sklenitev, pravne posledice in prenehanje ureja ta zakonik.

2) Pomen zakonske zveze je v zasnovanju družine.«

Obrazložitev: V veljavnem zakonu je zakonski zvezi in s tem življenjski skupnosti med žensko in moškim priznan poseben pomen zasnovanja družine. Gre za temeljno naravno dejstvo, ki definira tudi družbeni pomen življenjske skupnosti ženske in moškega. Pravo tega ne bi smelo prezreti in verjamemo, da ob tem ne bi smelo biti kakšnih resnih pomislekov. Da je poseben družbeni pomen življenjske skupnosti ženske in moškega v zasnovanju družine oz. rojstvu otrok, nenazadnje izhaja tudi iz 2. odstavka četrtega člena sprejetega Družinskega zakonika, kakor tudi iz 4. odstavka 10. člena Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. V obeh primerih se namreč obstoj zunajzakonske skupnosti, torej z zakonsko zvezo izenačene življenjske skupnosti ženske in moškega, predpostavlja prav z rojstvom skupnega otroka.

2. Spremeni se 5. člen, in sicer tako, da se glasi:

(1) (Istospolna) Partnerska skupnost je življenjska skupnost dveh žensk ali dveh moških, katere sklenitev in prenehanje ureja ta zakonik.

(2) Taka skupnost ima enake pravne posledice, kot jih ima zakonska zveza, če zakon tako določa.

Obrazložitev: Kar zadeva razmerja med odraslimi v istospolnimi skupnosti, menimo, da je prav, da se pravne posledice izenačijo, ko pa gre za otroke, verjamemo, da je potrebno biti zaradi interesov in koristi otrok bolj previden in ta razmerja urejati premišljeno in pregledno od primera do primera. Pri tem je treba skrbeti, da otroci, ki že živijo v istospolni skupnosti, ne bi bili v ničemer v slabšem položaju, kot vsi drugi otroci.

3. Črta se 6. člen.

Obrazložitev: Institut zunajpartnerske skupnosti kot istospolni ekvivalent zunajzakonske skupnosti po mojem trdnem prepričanju nesorazmerno posega v svobodo in zasebnost dveh oseb istega spola, ki skupaj živita in sta medsebojno čustveno navezani. Zakon takšni življenjski skupnosti dveh oseb ne bi smel pripisati nikakršnih pravnih posledic, če se zanje nista sami izrecno odločili. Te pravne posledice bi posameznike v istospolni življenjski skupnosti namreč lahko privedle do položajev, v katerih bi bili v nasprotju z lastno voljo prisiljeni deklarirati svojo spolno usmerjenost. Nazoren primer nesprejemljive pravne posledice bi bil denimo v Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije, skladno s katerim bi bil funkcionar, ki bi živel z osebo istega spola, Komisiji za preprečevanje korupcije zavezan poročati tako o svojem premoženjskem stanju, kot o premoženjskem stanju osebe istega spola, s katero živi. Če te svoje dolžnosti ne bi izpolnil, bi bil zoper njega lahko uveden postopek, v katerem bi se kot predhodno vprašanje lahko ugotavljalo, ali njegova življenjska skupnost z osebo istega spola predstavlja zunajpartnersko skupnost ali ne, ali je torej istospolno usmerjen ali ne. To pa bi bil nedopusten poseg v svobodo in zasebno intimo funkcionarja, ki ga država v nobenem postopku ne bi smela pripeljati v položaj, v katerem bi se moral izreči glede svoje spolne usmerjenosti, če tega sam noče. Zaradi tega je razumljivo, da instituta zunajpartnerske skupnosti, kot ga uvaja Družinski zakonik, v primerljivih evropskih državah ne poznajo in tako ni nobene potrebe, da ga uvajamo pri nas. Če bosta dve osebi istega spola res želeli, da ima njuna življenjska skupnost določene pravne posledice, bosta skladno z Družinskim zakonikom lahko sklenili partnersko skupnost.

4. Prvi, tretji in peti odstavek 9. člena se spremenijo tako, da se glasijo:

»1) Starši v vseh dejavnostih v zvezi z otrokom skrbijo za korist otroka. Največji otrokovi koristi sta, da je deležen materinske in očetovske skrbi in ljubezni ter da se mama in oče med seboj spoštujeta in imata urejene odnose, ne glede na to ali družina živi skupaj ali ne. Starši otroke obravnavajo in vzgajajo s spoštovanjem do njihove osebe, individualnosti in dostojanstva. Otrok telesno ne kaznujejo in jih ne izpostavljajo drugim oblikam ponižujočega ravnanja.«

»3) Starši delajo v korist otroka, če, zlasti ob upoštevanju osebnosti otroka, njegove starosti in razvojne stopnje ter hotenj, primerno zadovoljujejo njegove materialne, čustvene in psihosocialne potrebe z ravnanjem, ki ga okolje sprejema in odobrava in ki kaže na njihovo skrb in odgovornost do otroka, ter mu nudijo primerno vzgojno vodstvo in ga spodbujajo v njegovem razvoju.«

»5) Država zagotavlja pogoje za delovanje nevladnih organizacij in strokovnih institucij za razvijanje odgovornega in pozitivnega starševstva.«

Obrazložitev: Družinski zakonik po besedah predlagateljev izhaja iz načela otrokove koristi. Če naj bodo otrokove koristi postavljene v samo izhodišče zakonika, potem je prav, da se zapišejo tudi največje otrokove koristi. Če želimo krepiti otrokove koristi in odgovorno starševstvo v naši državi in s tem prispevati k sreči naših otrok, potem menimo, da je besedilo predlagane spremembe 1. odstavka 9. člena izjemno pomembno, saj poudari pomen materinske in očetovske ljubezni za otroka ter izjemen pomen medsebojnih odnosov med mamo in očetom za otroka. Vsi vemo, da otroci običajno zelo trpijo, če odnosi med mamo in očetom niso urejeni in je prav, da se starši zavedajo, da odnosi med njima niso samo stvar njiju dveh, ampak tudi njunih otrok.

Zavedamo se, da to, kar je zapisano v tem odstavku, vedno ne uspeva najbolje, vendar to ni razlog, da te koristi otroka ne bi jasno priznavali in s tem starše spodbujali, da bi se še bolj trudili zanjo.

Dopolnilo 2. odstavka temelji na samoumevni predpostavki, da mora biti ravnanje staršev v otrokovo korist takšno, ki ga tudi okolje sprejema in odobrava in ki kaže na njihovo skrb in odgovornost do otroka.

Dopolnitev v 5. odstavku se nam zdi potrebna zato, ker je prav, da Družinski zakonik izpostavi tudi samoumevno potrebo po spodbujanju odgovornega starševstva.

5. Prvi odstavek 115. člena se spremeni, tako da se glasi:

»(1) Določbe od 19. člena do 114. zakonika z izjemo 60. člena se smiselno uporabljajo za (istospolno) partnersko skupnost.«

Obrazložitev: 60. člen zakonika, določa, da imata zakonca pravico svobodno odločati o rojstvu otrok. Te pravice oz. svoboščine istospolnemu paru zakonik ne more dati, ker je rojevanje otrok z naravno pogojena pravica, ki jo imata skupaj ženska in moški. Dva moška ali dve ženske ne moreta spočeti in roditi otroka, zato jima država te pravice oz. svoboščine ne more podeliti. Verjamemo, da predlog ne bi smel biti sporen za nikogar, saj predlagatelji zakonika trdijo, da ni namen te določbe omogočiti nadaljnje zakonodajne postopke za uzakonitev umetne oploditve za ženske istospolne pare in t.i. nadomestnega materinstva za moške istospolne pare. Če tega namena resnično ni, potem je to določilo v zakoniku nesmiselno in upravičeno pri delu javnosti zbuja pomisleke.

6. Z navedenimi petimi dopolnili je morda potrebno uskladiti še kak člen Družinskega zakonika ter prilagoditi nekatere področne zakone, kot je npr. Zakon o dedovanju, v katerem je treba izenačiti posledice sklenitve partnerske zveze s sklenitvijo zakonske zveze. Vendar je to pretežno tehnično opravilo, ki ga je ob pomoči ustreznih služb verjetno možno relativno hitro opraviti.